

Trends i salget af apoteksforbeholdt medicin – Udviklingen i 4. kvartal 2013

Trends i salget af apoteksforbeholdt medicin fokuserer på de lægemidler eller lægemiddelgrupper, hvor der har været de største ændringer i omsætningen i forhold til samme kvartal året før.

Det samlede salg af alle apoteksforbeholdte lægemidler i primærsektoren er faldet med **220 mio. kr.** (-8 %) fra 4. kvartal 2012 til 4. kvartal 2013. Det samlede mængdeforbrug af lægemidler, der opgøres i DDD (definerede døgn-doser), er i samme periode steget med **3.7 mio. DDD** (1 %).

Lægemidler med størst stigning i omsætning

- Dabigatranetexilat
- Rivaroxaba
- Midler til sænkning af blodsukker, ekskl. insuliner
- Estradiol **NY**
- Levodopa og decarboxylasehæmmere **NY**
- Oxazepam
- Kombinationer af blodsukkersænkende stoffer **NY**
- Glycopyrroniumbromid **NY**
- Lansoprazol **NY**
- Hydroxocobalamin **NY**

Lægemidler med størst fald i omsætning

- Stærke smertestillende midler (Opioider)
- Urinvejs- og potensmidler
- Antidepressive midler
- Antipsykotiske midler
- Papilomavirus vacciner **NY**

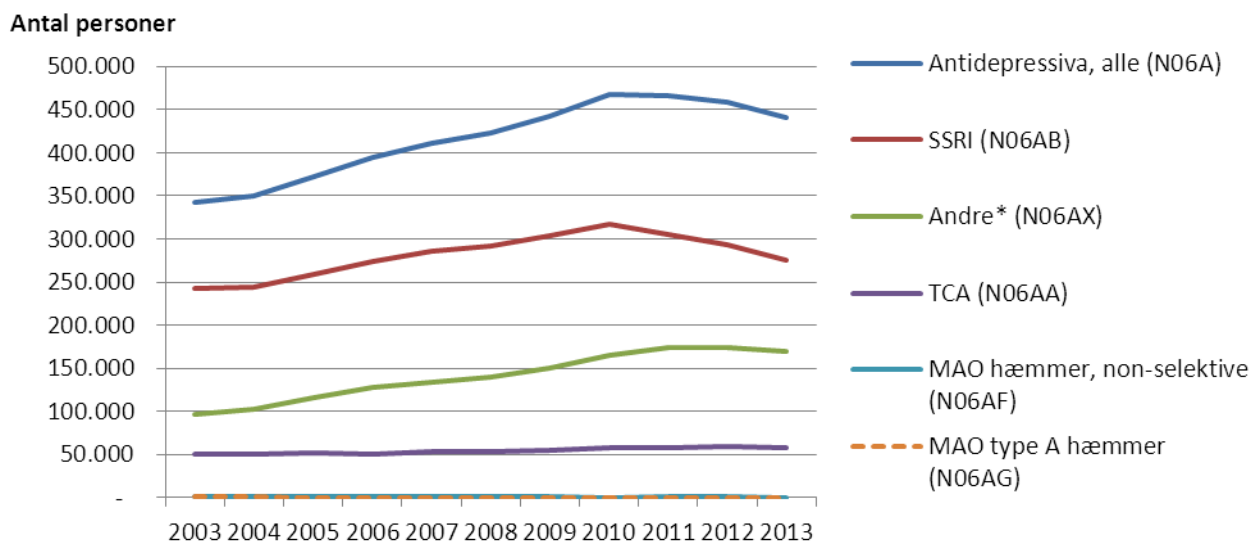
Læs mere om:

- Forbruget af antidepressiv medicin falder stadig
 - Fortsat øget forbrug af potensmidler efter patentudløb
 - Stigende omsætning i gruppen af andre blodsukkersænkende lægemidler (minus insuliner)
 - Fald i omsætning af antipsykotiske lægemidler som følge af patentudløb
 - [Lægemiddelgrupper med væsentlig stigning i omsætningen](#)
 - [Lægemiddelgrupper med væsentlig fald i omsætningen](#)
-

Forbruget af antidepressiv medicin falder stadig

Antidepressive lægemidler (ATC-kode N06A) anvendes blandt andet mod depression og angst, og forbruget har i mange år været kraftigt stigende, men toppede i 2010, hvor mere end 467.000 danskere købte antidepressiva. I 2013 var tallet faldet til 441.000, hvilket er lidt under niveauet i 2009. Antallet af brugere falder altså ikke med samme hastighed som det i mange år er steget. Det er især brugere af typen SSRI, der er blevet færre af. Det er dog stadig den mest anvendte type antidepressiv medicin.

Figur 2 Antal bruger af antidepressiv medicin 2003-2013

* Andre omfatter disse antidepressiva (typen angivet i parentes): venlafaxin (SNRI), duloxetin (SNRI), mirtazapin (NaSSA), mianserin (NaSSA), reboxetin (NARI), agomelatin (melatoninagonist) og bupropion¹

Anna Sophie Engelbrecht

Fortsat øget forbrug af potensmidler efter patentudløb

Viagra er et lægemiddel mod erektil dysfunktion, der indeholder stoffet sildenafil (ATC-kode G04BE03).

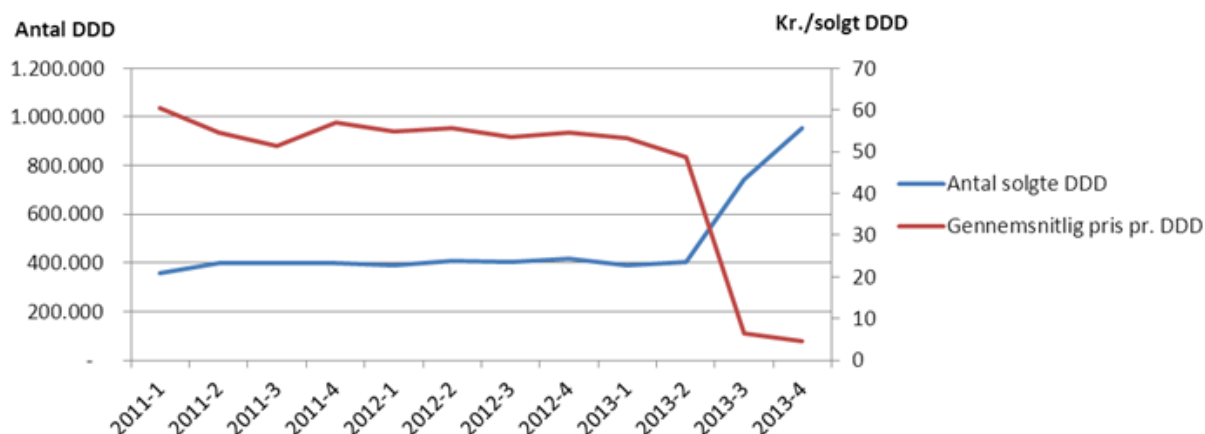
I sommeren 2013 udløb patentet, og det har betydet, at der er kommet en række generika ind på det danske marked, som har skabt større konkurrence på prisen. Det har medført at salget af sildenafil er mere end fordoblet fra 4. kvartal 2012 til 4. kvartal 2013. Den gennemsnitlige pris pr. DDD er faldet fra knapt 60 kr. til under 5 kr. Sammenhængen mellem mængdesalget og prisen pr. solgt DDD fremgår af Figur 1 (s. 3).

Trods den store stigning i mængdesalget af sildenafil er der fra 4. kvartal 2012 til 4. kvartal 2013 et fald i omsætningen på 19 mio. kr. (81 %).

Læs mere om sildenafil efter patentudløbet i '[Trends i Apoteksforbeholdt medicin 3. kvartal 2013](#)' (pdf).

¹ Bupropion er placeret som antidepressiva (gruppe N06A) i ATC-klassifikationssystemet og er derfor med her. Men i Danmark er den kun godkendt til rygeafvænning og bruges formentlig også kun til det. Derfor tager vi den som regel ud af gruppen, når vi ser på brugen af antidepressiv medicin. I dette tilfælde har vi dog set på hele ATC-gruppe N06A.

Figur 1 Udvikling i salget af Sildenafil og prisen pr. DDD 2011 – 2013

Maja Laursen

Stigende omsætning i gruppen af andre blodsukkersænkende lægemidler (minus insulin)

Omsætningen i gruppen A10BX (andre blodsukkersænkende lægemidler) steg fra 4. kvartal 2012 til 4. kvartal 2013 med 7.3 mio. kr.

Lægemidlerne i A10BX er alle til behandling af type 2 diabetes og er en "restgruppe", der indeholder de lægemidler, som ikke hører til i de andre ATC-grupper for blodsukkersænkende midler. Lægemidlerne omfatter GLP-1-analoger, meglitinider og selektive SGLT-2-inhibitorer, se Boks 1.

Ingen af disse lægemidler er førstevalg til behandling af type 2 diabetes, men kan eventuelt være andenvalg i forskellige situationer baseret på den enkelte patient².

Boks 1 Lægemidler i ATC-gruppe A10BX

Stofgruppe	Aktiv substans	ATC-kode	Lægemiddelnavne (Firma)	Markedsføringsdato (dato for første pakning)
GLP-1-analoger	Exenatid	A10BX04	Byetta / Bydureon (Bristol-Myers Squibb)	April 2007
GLP-1-analoger	Liraglutid	A10BX07	Victoza® (Novo Nordisk)	Juli 2009
GLP-1-analoger	Lixisenatid	A10BX10	Lyxumia (Sanofi-aventis)	April 2013
Meglitinider	Repaglinid	A10BX02	NovoNorm® (Novo Nordisk)	Oktober 1998
Selektive SGLT-2-inhibitorer	Dapagliflozin	A10BX09	Forxiga® (Bristol-Myers Squibb)	December 2012

Omsætningen og forbruget i A10BX domineres primært af liraglutid (Victoza), der udgør 88 % af den solgte mængde og 94 % af omsætningen i denne gruppe i 4. kvartal 2013, se Figur 4 (s. 4). Stigningen i omsætningen af gruppen A10BX kan tilskrives en omsætningsstigning på liraglutid på 5.1 mio. kr. samt en omsætningsstigning på dapagliflozin på 2.4 mio. kr.

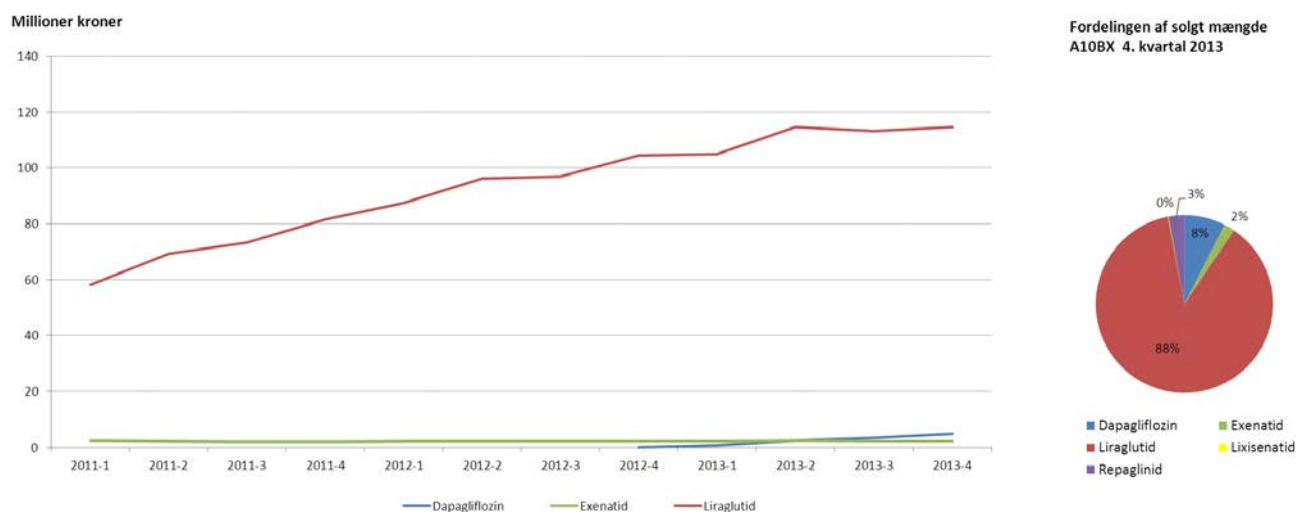
Stigningen for liraglutid skyldes et øget forbrug på 6 % kombineret med, at den gennemsnitlige pris pr. DDD for de solgte pakninger er 3 % højere i 4. kvartal 2013. I 4. kvartal 2013 indløste godt 15.000 personer recept på liraglutid.

For dapagliflozin skyldes stigningen primært, at pakningen først blev markedsført i december 2012, og at det derfor kun var 20 personer, der nåede at købe det i 4. kvartal 2012. I 4. kvartal 2013 indløste knap 1500 personer recept på dapagliflozin.

Begge lægemidler hører til blandt de dyre lægemidler til behandling af type 2 diabetes.

² <http://vejledninger.dsam.dk/type2/>

Figur 4 Udvikling i omsætningen af A10BX 2011-2013 samt andele af forbruget i 4. kvartal 2013

Ulla Holten Nielsen

Fald i omsætning af antipsykotiske lægemidler som følge af patentudløb

Omsætningen af antipsykotiske lægemidler (N05A) er faldet med 22.6 mio. kr. (17 %) fra 4. kvartal 2012 til 4. kvartal 2013. I samme periode er mængdeforbruget faldet med 2 %, mens antallet af personer, der har indløst recept på et antipsykotisk lægemiddel har været konstant. I 4. kvartal 2013 var der knap 88.000 personer, der indløste recept på et antipsykotisk lægemiddel. Faldet i omsætningen skyldes primært prisfald som følge af patentudløb, idet der er blevet introduceret en række billigere generika. Faldet i omsætning er fordelt på flere lægemidler.

For ziprasidon (N05AE04) ses et fald i omsætningen på 6.2 mio kr. (87 %) fra 4. kvartal 2012 til 4. kvartal 2013 som følge af patentudløb, jf. Figur 3 (s. 5). Omsætningen for lægemidlerne Geodon og Zeldox (begge med indholdsstof ziprasidon) er faldet med henholdsvis 4.6 og 2.2 mio. kr. grundet store prisfald som følge af patentudløb i henholdsvis marts 2012 og marts 2013.

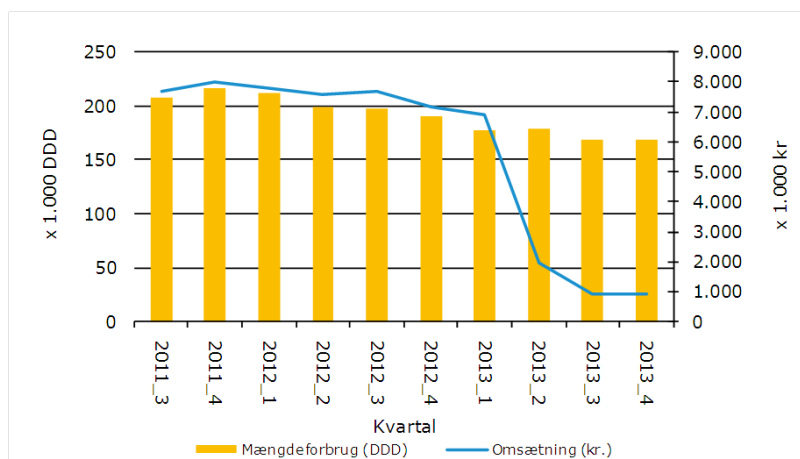
Faldet i omsætningen af antipsykotiske lægemidler er primært drevet af patentudløb på Seroquel® i marts 2012. Seroquel er et antipsykotisk lægemiddel, der indeholder det aktive stof quetiapin. Fra 4. kvartal 2012 til 4. kvartal 2013 er omsætningen af quetiapin faldet med 11.2 mio. kr. (30 %). Læs mere om udviklingen i omsætningen af quetiapin i '[Trends i apoteksforbeholdt medicin 4. kvartal 2012](#)'. (pdf).

For olanzapin (N05AH03) ses der et fald i omsætningen på 0.8 mio. kr. (14 %) fra 4. kvartal 2012 til 4. kvartal 2013 som følge af patentudløbet på Zyprexa i september 2011. Læs mere om udviklingen i omsætningen af olanzapin i '[Trends i apoteksforbeholdt medicin 4. kvartal 2011](#)'. (pdf).

Læs mere om udviklingen i brugen af antipsykotika i rapporten '[Brug af antipsykotika 2002-2011](#)' (pdf).

Figur 3

Figur 3: Udvikling i omsætning (kr.) og mængdeforbrug (DDD) af ziprasidon

Pia Christiansen

Lægemiddelgrupper med væsentlig stigning i omsætningen

Rådet for Anvendelse af Dyr Sygehusmedicins (RADS) anbefaling fra januar 2013 angående lægemidler med **dabigatranetexilat (Pradaxa)** og **rivaroxaban (Xaralto)**, der anvendes til forebyggelse af blodpropper, har betydet en kraftig stigning i forbruget af lægemidlerne (Tabel 1). I mere end et år har begge disse lægemidler været blandt dem med størst stigning i salget. Stigningen i omsætningen for rivaroxaban er på ekstreme 300 %. Denne stigning er dog lidt mindre end den stigning, der sås fra 3. kvartal 2012 til 3. kvartal 2013. I kroner og øre er stigningen for dabigatranetexilat stadig større (11.2 mio. kr.) end for rivaroxaban (10.8 mio. kr.)

Stigningen i omsætning af lægemidler med **estradiol (G03CA03)** skyldes fortrinsvis en stigning i prisen på produktet Vagifem. Lægemidler fra gruppen Estradiol G03CA03 er lægemidler med indhold af østrogen til både systemisk og lokal behandling. Vagifem er et lokaltvirkende lægemiddel til behandling af gener i skeden/blæren.

Levodopa og decarboxylasehæmmere anvendes til behandling af parkinsonsygdom. Omsætningen er i 4. kvartal 2013 på 20.2 mio. kr., hvilket er 3.1 mio. kr. (15 %) mere end i 4. kvartal 2012. Forbruget er 7 % højere i 4. kvartal 2013 sammenlignet med 4. kvartal 2012. I alt indløste 9256 personer recept på lægemidler i 4. kvartal 2013, det er 6 % flere end i 4. kvartal 2012.

Oxazepam omsatte for 7.9 mio. kroner i 4. kvartal 2013, en stigning på 3.1 mio. kr. (39 %) i forhold til 4. kvartal 2012. Samtidig faldt forbruget med godt 100.000 DDD svarende til 4 %. Oxazepam er et benzodiazepin og bruges primært mod angsttilstande. Stigningen i omsætningen skal findes i et stigende salg af de mindre pakningsstørrelser, som har haft en generel prisstigning.

Læs mere om Oxazepam i '[Trends i apoteksforbeholdt medicin 3. kvartal 2013](#)'.

Omsætningen i **metformin-kombinationer** er steget med 2.1 million kr. (16 %) i 4. kvartal 2013 sammenlignet med 4. kvartal 2012. I samme periode er mængdeforbruget steget med 19 %. Antallet af brugere er steget fra 9.076 personer i 4. kvartal 2012 til 10.685 i 4. kvartal 2013 (18 %). Omsætningsstigningen i gruppe A10BD er primært drevet af kombinationspræparaterne Metformin og Sitagliptin (A10BD07) samt Metformin og Vildagliptin (A10BD08), der hver har en stigning i omsætningen på 1 mio. kr. fra 4. kvartal 2012 til 4. kvartal 2013. Begge lægemidler bliver brugt lidt mere i 4. kvartal 2013 i forhold til 2012 og begge er relativt dyre med en pris på henholdsvis 29 kr. og 32 kr. pr. DDD.

Seebri Breezhaler (**glycopyrroniumbromid**) er et nyt lægemiddel til inhalation til vedligeholdelsesbehandling af kronisk obstruktiv lungesygdom (KOL). Første pakke blev markedsført den 26. november 2012, siden da er omsætningen steget til 2.2 mio. kr. i 4. kvartal 2013. Der er ca. 2.200 brugere i 4. kvartal 2013.

Lansoprazol er en syrepumpehæmmer, der anvendes til mavesår og spiserørskatar (refluks). Lansoprazol løb af patent i 2005, og der i dag udelukkende generika på det danske marked. Omsætningen er steget med 2 mio. kr. svarende til 25 %, selvom forbruget ikke er steget fra 4. kvartal 2012 til 4. kvartal 2013.

Omsætningsøgningen skyldes primært prisstigninger hos de to meste omsatte producenters, Actavis og KRKA, produkter. Særligt er 30 mg, 28 stk.-pakninger steget med 84-109 %. Den svage styrke (15 mg) sælges i

håndkøb på apotekerne i pakninger på 56 stk. (og derunder). Mens Actavis' produkt har været i leveringsvigt, har KRKA hævet prisen på sit produkt til mere end det dobbelte i vinteren 2013.

Hydroxocobalamin er ny på listen over lægemidler, der har størst stigning i omsætningen. Fra 4. kvartal 2012 til 4. kvartal 2013 var der et mindre fald i omsætningen. Et fald der er væsentligt mindre end den stigning, der ses fra 4. kvartal 2012 til 4. kvartal 2013, se Tabel 1. Der har været en stigning i prisen pr. DDD fra ca. 2,1 kr. pr. DDD til 2,6 kr. pr. DDD. Endvidere har der været en stigning i forbruget på 90 %. Samlet ses en stigning på 140 % i omsætningen svarende til 2 mio. kr.

Tabel 1 viser, hvordan omsætningen og mængdeforbruget har udviklet sig for de lægemiddelgrupper, der har haft den største stigning i omsætningen fra 4. kvartal 2012 til 4. kvartal 2013.

Når der står **NY** efter lægemiddelstoffet eller lægemiddelgruppen, betyder det, at lægemidlet ikke har været med i sidste kvartalsrapport.

Tabel 1 Lægemiddelgrupper med væsentlig stigning i omsætning eller mærkbare ændringer i mængdeforbruget fra 4. kvartal 2012 til 4. kvartal 2013

Lægemiddelstof eller lægemiddelgruppe	ATC-gruppe ¹⁾	Kommentar og vigtigste undergrupper i forhold til omsætningsstigningen	Omsætning i 4. kvartal 2012 i mio. kr.	Omsætning i 4. kvartal 2013 i mio. kr.	Stigning i omsætning i mio. kr. (%)	Forskel i mængdeforbrug i mio. DDD ²⁾ (%)
Dabigatranetexilat	B01AE07	Pradaxa	22.2	33.4	11.2 (50 %)	0.5 (51 %)
Rivaroxaba	B01AF01	Xarelto	3.6	14.4	10.8 (303 %)	0.9 (304 %)
Midler til sænkning af blodsukker, ekskl. insulin	A10BX	A10BX07, A10BX09	53.7	61.0	7.3 (14 %)	0.2 (14 %)
Estradiol NY	G03CA03	Vagifem	31.45	35.43	4.0 (13 %)	0.1 (1 %)
Levodopa og decarboxylase-hæmmere	N04BA02		20.2	23.3	3.1 (15 %)	0.04 (7 %)
Oxazepam	N05BA04		7.9	11.0	3.1 (39 %)	-0.1 (-4 %)
Kombinationer af blodsukkersænkende stoffer NY	A10BD	Metformin-kombinationer	13.4	15.5	2.1 (16 %)	0.2 (19 %)
Glycopyrroniumbromid NY	R03BB06		0.13	2.2	2.1 (1618 %)	0.2 (1592 %)
	A02BC03					
Lansoprazol NY			7.9	9.9	2.0 (25 %)	0.03 (0 %)
Hydroxocobalamin NY	B03BA03		1.4	3.3	2.0 (140 %)	0.6 (90 %)
Testosteron-5-alfa-reduktase hæmmere	G04CB	G04CB02	4.1	6.1	2.0 (47 %)	0.1 (7 %)

1) ATC: Anatomisk terapeutisk kemisk klassifikation

2) DDD: Defineret døgndosis

Lægemiddelgrupper med væsentligt fald i omsætningen

Omsætningen af **naturlige opiumalkaloider** (N02A) (Stærke smertestillende lægemidler) falder for 6. kvartal i træk. I 4. kvartal 2011 var omsætningen på 134.6 mio. kr., faldende til 113.8 mio. kr. i 4. kvartal 2012 og til 85.1 mio. kr. i 4. kvartal 2013. Forbruget af opiumalkaloider har været stort set uændret i de sidste 2 år. Størstedelen af faldet ses for lægemidler indeholdende oxycodon (N02AA05) og morfin (N02AA01).

Antidepressive lægemidler (ATC-kode N06A) er med på listen over lægemiddelgrupper med størst fald i omsætningen for 5. kvartal i træk. Omsætningen i 4. kvartal 2013 var 26 mio. kr. lavere end i 4. kvartal 2012, svarende til et fald på 23 %. Den største årsag til omsætningsfaldet er, at den gennemsnitlige pris pr. DDD³ for de solgte pakninger er faldet med ca. 21 %, derudover er forbruget faldet ca. 3 % (læs mere herom i afsnittet 'Forbruget af antidepressiv medicin falder stadig'). Lægemidler indeholdende SNRI'et venlafaxin står for 11.4

³ DDD er den definerede døgndosis, som er en værdi fastsat af WHO ud fra en antaget gennemsnitlig vedligeholdelsesdosis pr. døgn for en voksen person, der modtager lægemidlet mod depression af moderat sværhedsgrad. Det er altså ikke alle personer i behandling med lægemidlet, der får 1 DDD dagligt.

mio. kr. af omsætningsfaldet. Det skyldes ikke ændringer i forbruget af venlafaxin, men udelukkende, at den gennemsnitlige pris på de solgte venlafaxin-pakninger er faldet igen efter en stor prisstigning i 2012. Lægemidler indeholdende SSRI'et escitalopram står for 9.8 mio. kr. af omsætningsfaldet, hvilket skyldes en kombination af et gennemsnitligt prisfald på 32 % og et fald i forbruget på 14 %. Den resterende del af omsætningsfaldet skyldes prisfald og/eller forbrugsfald på en del af de andre SSRI'er (citalopram, sertralin, paroxetin, fluoxetin) samt agomelatin, som hver især har et omsætningsfald på mellem 0.8 og 1.9 mio. kr.

Omsætningen af **papilomavirus-vacciner (HPV) (human type 6,11,16,18)** faldt med 20 mio. kr. (54 %) fra 4. kvartal 2012 til 4. kvartal 2013. Vaccinen yder beskyttelse mod en del af de HPV-vira, der på kort sigt kan medføre udvikling af kønsvorter, og på langt sigt kan medføre udvikling af livmoderhalskræft og andre former for kræft.

Vaccinen blev 1. januar 2009 en del af det danske børnevaccinationsprogram, og det besluttedes at alle danske piger født 1985-1992 skulle tilbydes gratis vaccination mod HPV i perioden 27. august 2012 til udgangen af 2013. Et fuldt HPV-vaccinationsprogram strækker sig over 6 måneder. For at blive fuldt vaccineret i det gratis program, skulle pigerne derfor, ideelt set, påbegynde deres vaccination senest ved udgangen af juni 2013.

Faldet i omsætningen skyldes et fald i den samlede mængde af solgte vacciner. I 4. kvartal blev der solgt 141.115 doser vaccine, det var i 4. kvartal faldet til 47.644 solgte doser vaccine - et fald på knap 100.000 doser (66 %). Det kan måske forklares ved at de fleste kvinder var blevet vaccineret i vaccinationsprogrammet. I november 2012 blev der lukket op for parallelimport af papilomavirus-vacciner. Parallelimport betyder større konkurrence og dermed lavere priser. Parallelimporten har alt andet lige også medført et fald i den samlede omsætning af papilomavirus-vacciner fra 4. kvartal 2012 til 4. kvartal 2013.

Tabel 2 viser, hvordan omsætningen og mængdeforbruget har udviklet sig for de lægemiddelgrupper, der har haft det største fald i omsætningen fra 4. kvartal 2012 til 4. kvartal 2013.

Når der står **NY** efter lægemiddelstoffet eller lægemiddelgruppen, betyder det, at lægemidlet ikke har været med i sidste kvartalsrapport.

Tabel 2 Lægemiddelstoffer eller lægemiddelgrupper med væsentlig fald i omsætning eller mærkbare ændringer i mængdeforbruget fra 4. kvartal 2012 til 4. kvartal 2013

Lægemiddelstof eller lægemiddelgruppe	ATC-gruppe ¹⁾	Kommentar og vigtigste undergrupper i forhold til omsætningsfaldet	Omsætning i 4. kvartal 2012 i mio. kr.	Omsætning i 4. kvartal 2013 i mio. kr.	Forskel i omsætning i mio. kr. (%)	Forskel i mængdeforbrug i mio. DDD ²⁾ (%)
Stærke smertestillende midler (opioider)	N02A		113.8	85.1	-29 (-25 %)	0 (0 %)
Urinvejs- og potensmidler	G04BE03	Sildenafil	22.8	4.3	-19 (-81 %)	0.5 (128 %)
Antidepressive midler	N06A	Venlafaxin (N06AX16), Escitalopram (N06AB10)	111.2	85.2	-26 (-23 %)	-1.4 (-3 %)
Antipsykotiske midler	N05A	N05AH	134.8	112.2	-23 (-17 %)	0.1 (-2 %)
Papilomavirus vacciner NY	J07BM	J07BM01	37.2	17	-20 (-54 %)	-0.1 (-66 %)

1) ATC: Anatomisk terapeutisk kemisk klassifikation

2) DDD: Defineret døgndosis